

Srđan Valjarević

DNEVNIK DRUGE ZIME

Copyright © 2005, Srđan Valjarević
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

1. decembar – sreda

U 00.50 slušam policijske sirene. Zavijaju. Neko beži, policija ga juri, noć je, to se noću često dešava na mojoj raskrsnici, to se često čuje. Toplo je. Spava mi se. Umoran sam. Bole me stopala. Popio sam lek protiv bolova. Krevet je na pola metra od mene. Tu su ćebe i jastuk, moji drugovi, već mesecima smo nerazdvojni. Čekaju me da im se pridružim. Što ću i da učinim, naravno. I onda ćemo, drugarski, da se zagrlimo, i tako, zajedno, da provedemo celu noć.

Tačno u 07.40 otvaram oči. Odmah sam pogledao na ručni sat, odložen na stolu, kraj kreveta. Pomislio sam da nikada pre nisam ovako otvorio oči. To često pomislim. Kad ovako otvorim oči, mirno a odjednom. Odmah novost, čim se probudim. A mi, drugovi, izgužvani. Svašta smo noćas prošli zajedno. Samo sam rekao: „Svi za mnom!“ I onda smo se izgužvali. Tako da sam prvo njih doveo u red, da budu uredni tokom dana. Za sebe ću da vidim kasnije, imam vremena. Znam samo to da ne moram nigde da žurim. I neka mi takav bude dan. Miran i bez žurbe. Dan borbe protiv side, javili su na radiju. A trideset i prvi dan u životu malog Vida, sina Maje i Dragana, mojih prijatelja, koji se, kako sam saznao, probudio negde oko pet sati ujutro jer je bio gladan, javio mi je Dragan. Maja

ga je nahranila, mali Vid je nastavio da spava, i svima je bilo dobro. A ni meni nije bilo loše.

I dalje je bilo toplo, samo je vetar počeo jače da duva. U 23.20 neke stvari moraju da se objasne, inače ništa ne znače. Nisu važne. Možda ću sutra uraditi nešto bitno, ali da sad kažem ono najvažnije: hodao sam danas i vitlao štapom, onako, malo, za sebe, da ne misli svet da mi štap ne treba, jer mi treba kad se umorim, a ne mogu bez njega mnogo ni da hodam, treba mi i kad ne osećam tabane i stopala, što se često dešava, a treba mi i za stepenice, kada silazim ili kada se penjem, ali kada hodam po ravnom i kad sam odmoran, onda mi ne treba, pa se igram. I tako sam prolazio pored jedne knjižare i video u izlogu neke očajničke knjige, uglavnom o Srbima i istoriji i budućnosti srpskog naroda, ali iz pozicije nekih očajnih Srba, nekih baš očajnih ljudi, a njihova pozicija je da ih je ceo svet zajebao jer je svet u stvari očajan, inače bi Srbi dokazali da su neponovljivi i izuzetni. I onda sam ušao u tu knjižaru; prodavac, krupan momak u crnoj trenerci, stajao je kraj kase i pozdravio me. Razgledao sam knjige, čitao sam samo naslove i zaboravljao ih, a onda sam naleteo na knjigu koju sam tražio godinama, knjigu Fasbinderovih tekstova, i to za samo 150 dinara. Nalazila se među knjigama o pravoslavlju. Obradovao sam se, uzeo je i platio. Mislim da taj momak nije ni znao da ima u knjižari tu knjigu. Videlo mu se to na licu, kad sam prišao kasi da je platim. Ali nije on ni bitan, taj momak, nego kad sam izašao na ulicu, otvorio sam knjigu, srećan što je držim u rukama, i pročitam: „...Ali Franc Biberkopf nije mrtav, gubi desnu ruku. Njegova bivša devojka Eva i njen podvođač

ga leče, on opet izlazi u grad bez desne ruke, upoznaje nekog malog gangstera kome postaje jatak, što mu donosi izvesno blagostanje...“. Uf, kako sam se obradovao! Stajao sam na trotoaru i čitao. Fasbinder! Uf! Lili Marlen! Uf! Brak Marije Braun! Uf, kakvi filmovi! Fasbinder piše o romanu *Berlin Aleksanderplac* Alfreda Deblina. Uf, kakav roman! Kakvu je samo seriju Fasbinder napravio po tom romanu! Ali roman! Stavio sam knjigu u džep i nastavio da hodam. Franc Biberkopf! Kakav lik! Uf! I kako sam se, tek onda, poigravao sa štapom! Uf! Koliko sam se samo obradovao onda, u stacionaru, ne tako davno, pre dva meseca otprilike, kad sam našao tu knjigu u biblioteci, na polici, spasila me je, lećio sam noge, kičmu, nerve, sve što je trebalo da lečim, čitao sam tu knjigu u šumi, u blizini stacionara, hodao sam i čitao, samo to, skitao Berlinom sa Francom Biberkopfum, pomoglo mi je, to čitanje mi je pomoglo da sredim rusvaj koji sam napravio u telu, u životu, ta knjiga mi je pomogla. A ona se tada baš tamo našla, slučajno. Da mi slučajno pomogne.

2. decembar – četvrtak

Samo u emociji nema ničeg modernog, nema tu mode. Tu nikada ništa nije u novo, nikada ništa nije zastarelo. Tu je sve kako jeste. Zato je sve drugo golo govno. Prvo je nastala emocija, pa onda reč, tako je, otprilike, rekao Selin, a taj je zbog toga i nadrljao. Samo u emociji je sve kako jeste, svi životni sokovi, sve ljudsko i ništa moderno. Sa stilom. „Slušanje je stil“. Muzika i reči. Tačno u 16.40 pijem kafu,

pušim i uživam, i znam da to možda i nije zdravo, ali ipak lepo saopštavam kafi i cigaretama da uživam. I posle toga čitam Simonu Vej, i njoj lepo kažem da je obožavam i da me oduševljava i da je volim i da se topim dok je čitam i da je to tako i zbog onoga što je napisala ali i zbog svega što je odživela, i uopšte, zato što je ona ta žena koju tako volim.

Pada sitna kiša, u 18.30, gledam kroz prozor i čekam. I štap je tu, naslonjen na stolicu, i on čeka mene da krenemo u šetnju. Izgleda kao osoba koja naslonjena na banderu čeka nekoga. Baš tako ovaj moj štap čeka. „E pa jebiga, čekamo zajedno, šta sad“, kažem štapu pošto nemam kome drugom. A čekamo našu prijateljicu Snežanu, medicinsku sestru koja stanuje u komšiluku, čekamo je da dođe i da mi opali injekciju u dupe. Sve je spremno: igla, špric, ampula OHB 12, vata, alkohol, moje golo dupe, sve, štap i ja čekamo. Ja psujem, on ne. Psujem za sebe. Ako je prvo bila emocija, kako kaže Selin, onda je u prvih desetak reči bila bar jedna psovka. Jer je to tako lepo vezano sa srcem, pa onda i s mozgom. Prostakluk? Ma ne, prostakluk je u novinskim horoskopima, u proricanjima, u preprodaji istorije, gledanju u budućnost, u prostačkim i jeftinim „psihološkim“ tumačenjima i odgovorima na tuđe probleme kada nisi zadovoljan, kada drugi mogu zato što su „drugi“, a ne zato što ti ne umeš i ne možeš, ili kad nemaš rešenja, ili kada nije onako kako bi želeo, a lenj si, a sujeta ždere, to je taj prostakluk, a baš kao i u toj užasnoj zavisnosti od informacija, da čuješ što pre, da vidiš što pre, šta to onaj radi, te „vesti iz minuta u minut“ koje žderu ljude, devedeset posto toga zaboraviš za jedan dan, a sto posto živiš u tome, e to je prostački život, informacije, politika,

moda, horoskopi, estrada, vodovod i kanalizacija... To je prostakluk. Nek se teraju u kurac... Čujem napokon zvono na vratima, evo je Snežana napokon, i skidam gaće. Dupe je već spremno, odavno.

Tačno u 19.20 Snežana me lupka po dupetu:

„Kuju ćemo stranu?“

„Svejedno“, kažem.

I ubode iglu u desni guz. Malo peče, uobičajeno, i Snežana mi priča o nekom momku koji je zaražen sidom i koji živi s tim već desetak godina, i kaže da je divan taj momak ali da je taj njegov život užasan. Da, jezivo je to, i onda razgovaramo malo o tome. Snežana je sjajna žena, pričljiva, duhovita. Radi na Infektivnoj klinici i preti mi da će me ubiti, u najmanju ruku se naljutiti, ako me ikada vidi sa flašom piva. Eto, tako se mi družimo, ona me bocka u dupe i mi tako pričamo i smejemo se, a štap čeka. I čim Snežana ode, spremim se i ja, i sa štapom krenem bilo gde. A što je, uostalom, uvek bio najlepši pravac. A što će tako zauvek i biti.

1.

Dugo nisam pisao ništa,

dugo nisam pisao uopšte, niti čitao bilo šta, štampu ponekad, ali i to retko. Nisam, nije mi bilo do toga, da to činim.

Ali sam u sebi sklapao razne tekstove, rečenice, ređao ih, osluškiavao u sebi, određivao ih po važnosti, i nešto od toga pamtio.

Manji deo toga, u svakom slučaju.

Važnije mi je bilo da u tom trenutku,
 dok to činim,
 da to bude prikladno baš tom trenutku,
 i da tako ostane.
 Ili da se izgubi.
 Bilo mi je svejedno.
 A upravo to mi je i bilo važno. Neka bude svejedno.
 I sve je odgovaralo baš takvim trenutcima.
 Bili su samo toliko važni.
 Koliko god je to bilo moguće.
 Tako sam tada mislio.
 Sada, u stacionaru, ipak mislim da se to naziva tišinom.
 Pomalo mučnom, teškom,
 ali ipak tišinom.
 Koja ima neku vezu sa muzikom,
 nečujnom,
 ali ipak,
 muzikom.

3. decembar – petak

Tačno u podne penjem se uz Ustaničku ulicu. Kakva buka. Idem do kraja ulice, do tramvajske okretnice. To je dvadesetak minuta hoda od moje zgrade. Redovna šetnja, uobičajena ruta. Usput svratim u kinesku prodavnicu, da vidim čega ima, a da mi je potrebno i da nije skupo. Nema tu ničega za mene. I počela je kiša, ona sitna, što prska po licu, po obrazima, zbog koje se malo pogrbiš, ali ja i takav stignem do jedne prodavnice i kroz izlog ugledam

jednu gitaru, baš malu, italijansku, akustičnu, klasičnu, sa plastičnim žicama. I uđem, i zasviram: predivan zvuk. A gitara polovna, jeftina. Kako sam samo nekada uživao u sviruckanju a nikada nisam imao pojma sa sviranjem gitare. Kako me je samo uveseljavalo to okidanje po žicama i to neuko muziciranje. Predivan osećaj. Imao sam nekada gitaru, ali sam je dao jednom prijatelju. I sad sam se predomišljao, i gledao kroz prozor iz te radnje, a napolju pada kiša, a ja sam mislio: kakva je to radost, prijatelju, kad sviruckaš za sebe, tiho, prijatelju, tražiš tonove koji ti prijaju i onda ih sviraš, diletantski, ali uživaš. A ono kiša pada napolju. A ja uhvatim gitaru za vrat i stisnem E-dur akord i okinem! Uf! I kupim je. I setim se da sam pre neki dan pročitao da je Pol Veler primljen u bolnicu zbog teške upale grla. Bolesno je grlo takvom pevaču. Želim mu sve najbolje, iskreno. I zato: sa gitarom kući, po kiši, u 13.15.

Celo popodne sviram, nemam pojma a sviram, a nemam ni pojma koliko to sad već traje. 17.10. Ceo život živim, nemam pojma a živim, i evo traje. Baš tako nisam imao pojma oko mnogo stvari, pa ipak sam preživeo. A uživao sam preterano, pa ipak, rekoh, preživeo. E pa sad sviram. To tako ide. Dok ide. Kad ne ide, onda slušam Pola Velera pošto njemu uvek ide, a i zna kako se to radi, i onda ja uživam i opet mu poželim sve najbolje. Pa onda opet uzmem gitaru da sviram, i tako dok ide. A kad ne ide, pustim Džoa Stramera. I on je baš znao. Ali taj je umro, a proveo sam skoro ceo život uz njegovo muziciranje i pevanje. I opet sam uživao u njegovom pevanju, kao i uvek. Pa bih onda opet ja malo zasvirao, jer nema veze što

nemam pojma, i nek Džo Stramer počiva u miru i nek se Pol Veler oporavi, i nek sve tako ide, dok ide.

U 19.30 sa prozora gledam tri žene kako se smrzavaju na autobuskoj stanici. Duva vetar i pada kiša. Jedna žena drži kišobran u pravcu vetra i tako se štiti od kiše. Druga se sklupčala u svoj mantil i čeka. Treća cupka, čeka autobus i ona, ali se greje koračajući u mestu. A ja pušim na prozoru, gledam, glava mi kisne, i kao: čekam i ja taj autobus, da pokupi te tri žene u nevolji. Pušim i pravim društvo tim ženama. Kao: biće im lakše. A u suštini: noge mi u toploj sobi. Samo sam glavu isturio napolje. I kao: brinem se. I kao psujem: gde je više taj autobus jebemusunceudupe! I na kraju, odjeknulo je: EVO GA AUTOBUS! To je odjeknulo, iako se nije čulo. Ali sam bio siguran da su te tri žene baš to viknule u sebi, pošto sam i ja baš to viknuo u sebi, tako da se to nije čulo, a ipak je odjeknulo. U nama. Po kiši i vetru.

4. decembar – subota

Pišem pismo u 08.10: „Nemam neku potrebu da ti se javljam ali ti se povremeno javljam iz neke obaveze pošto znam da se osećaš povređeno a ja bih sad da ti kao nešto olakšam iako u stvari nemam pojma zašto se ti osećaš povređeno kada za to nema nikakvog razloga jer meni je nekako svejedno a i verovatno ne gledamo isto na izvesne stvari i ne znam zašto i tebi nije isto kao i meni jer kad bi tebi bilo isto kao i meni onda bi i tebi i meni bilo dobro i sve bi bilo lakše i onda mi ne bi bilo žao što se ti osećaš

onako kako mislim da se osećaš a kad ja to tako mislim onda sam i siguran da je to baš tako i u tome i jeste stvar što kad nešto mislim onda sam i siguran u to što mislim i ja ne znam da li je to problem ili nije a i to me ne zanima u ovom trenutku jer u suštini nisam siguran da li me ti uopšte zanimaš...“ I ostavim to nezavršeno pismo na stolu pošto mi nije bilo ni važno da ga završim u ovom trenutku. Znam samo da bi trebalo da ga napišem i pošaljem, mada nisam siguran ni da mi se to radi...

Došli su mi sestrići Anja i Vuk, pa sam rekao u sebi: ma jebesh to mučenje sa ljudima, evo je ljubav. A pošto ja njih volim, a oni mi se stalno smeju, e pa meni je to dovoljno... Zgužvao sam ono pismo, negde oko 11.00, ne znam tačno jer nisam stigao da pogledam na sat, i bacio sam ga. Baš mi je smetalo, a i bilo mi je do ljubavi.

U 18.30 sedim sa Gizdom, mojim pajtašem, u kafeu na raskrsnici, baš prekoputa zgrade u kojoj stanujem, na Konjarniku, i baš prekoputa mog prozora sa kojeg gledam tu istu raskrsnicu. Ista raskrsnica, samo drugi pogled. To je jedna od dobrih stvari kod raskrsnica, što su iz svakog ugla drugačije, a iste su. A sa Gizdom je problem što sa njim mogu o svemu da pričam, pa onda i pričamo o svemu, a problem je u tome što tu nema rešenja, pa će to tako biti celog života. Što i nije mala stvar. Da sa nekim celog života razgovaraš o svemu. Znači: nema problema. A fudbal? Samo sa njim mogu da razgovaram o fudbalu. Pored mene, on je najveći stručnjak za fudbal kojeg poznajem. U tome smo izuzetni.

5. decembar – nedelja

Kakav je tip bio, taj Marko Aurelije, i to kad ga čitaš nedeljom ujutru, u 07.30, pa to je neverovatno. Kad on kaže: „Vreme je reka nastala od svega onoga što se dešava, i još više, ono je brzak. Jer u istom trenutku kada se pojavi, stvar je odnesena, i talas donosi drugu, a za njom dolazi nova“. E pa takva su jutra neverovatna, i to zbog takvih tipova kakav je bio Marko Aurelije. E pa zato i život ume da bude neverovatan.

Pio sam kafu na terasi, jutros, sa vunenom kapom na glavi. Grejao glavu za tople misli. Čitao Marka Aurelija. Mirno, nedeljno jutro. Tako je bilo tada. A sada, u 11.45, iz autobusa vidim jednog fotografa i jednog violinistu kako stoje ispred zgrade opštine Voždovac i čekaju neku svadbu. Mora da bude neke svadbe. I dosadno im je, i smrzavaju se, kao i svima koji čekaju nešto po hladnoći. Violinista drži svoj instrument ispod miške i šetka se po trotoaru. Fotograf drži aparat u ruci i bulji u tu zgradu. Nedelja je, i treba da bude neke svadbe, uvek bude. I oni čekaju, sami, nigde nikog, jedino drveće oko njih, na trotoaru, golo drveće, bez ijednog lista. To je taj kadar koji bih sačuvao za film o današnjem danu. I sačuvam ga. Takav kadar, takav je i dan.

Ljudi, kakav je tip onaj Marko Aurelije: „Nauči se da radiš i ono što ne daje nikakvu nadu za uspeh“. Pa taj je stvarno neverovatan. I još kad ga čitaš noću, pred spavanje, u 23.50. Pa zato su i noći uzbudljive, zbog tih tipova. Oni su to i radili zbog nas. Sve te stvari.

6. decembar – ponedeljak

Seo sam za sto u 09.50, i potpuno sam se ukočio od zbuđenosti: „Pa glup sam neverovatno, nemoguće je koliko sam glup“, govorio sam u sebi i buljio u kompjuter koji sam dobio od jednog prijatelja na korišćenje. Uključio sam ga, i to je bilo sve što sam u tom trenutku umeo. Sve sam zaboravljao, ali baš sve, i onda sam se pitao kako je to moguće, ali jeste, eto, moguće je, nisam ga koristio skoro dve godine, samo hemijske olovke i sveske na kvadratiće, a ni to nisam često koristio, bavio sam se drugim poslovima, tu mi kompjuter nije bio potreban. Nisam pisao, zarađivao sam radeći razne stvari: fotokopir mašine, toneri, preprodaje... Nije bilo loše. Zarađivalo se, većina novca je odlazila na piće, nisam imao vremena za pisanje, a ni neku posebnu želju, rekoh već, nije bilo loše, ali završio sam u bolnici, u kolicima: polineuropatija etilika. To je dijagnoza. U prevodu: oduzele su mi se noge, upala kičmene moždine, upala perifernog nervog sistema. Infuzije, injekcije, lekovi, desetak dana u kolicima, pa onda sa raznim pomagalicama za hodanje, pa sa štapom, pa u stacionar, pa vežbanje, pa sam u tom stacionaru ponovo počeo da pišem, i sad je bolje. Hodam, sa štapom napolju, u stanu bez štapa, nema više alkohola, samo šetnje i injekcije. I toliko o tome. I dok sam blenuo u kompjuter, prikupljao hrabrost, izmrcvareni mozak je počeo da škripi, da se pomera, polako sam se prisećao, i onda kucnuo par slova, i nekako je krenulo, bilo mi je bolje, video sam te reči na ekranu, i osećao sam neki znoj u njima. Dobro sam se osećao, ali previše

napora, pa sam isključio kompjuter, i odložio taj posao za neki drugi put. I uzeo olovku i otvorio svesku.

U 12.30 krenuo sam u šetnju. Sve te iste sporedne ulice, koje poznajem godinama, i zato, sada, u njih i ne zalazim. Izbegavam ih. Pošto sam drugačiji, sa štapom sam, sada više volim da hodam po širokim trotoarima, i gledam trolejbus kako prolaze pored mene, u Ulici Vojislava Ilića. Nekad sam se trkao s njima, i čak sam često uspevao da budem brži, na uzbrdici pored igrališta F. K. „Sindelić“. Ali sad polako. Sada sam u drugačijoj brzini. Sada sam u sporosti. Što je isto brzina.

Ej, tiho, samo sam zavirio u Golubačku ulicu, negde oko jedan, nisam ni pogledao na sat, nije bilo nikoga u toj maloj ulici. Samo parkirani automobili, i lišće na asfaltu, ničeg drugog. Nije bilo ljudi. U toj ulici stanuju moj prijatelj Ivan i njegova žena Tanja i njihova ćerka Eva, u onom ulazu u dvorište, pri kraju ulice, tu, u maloj kući. Dobri ljudi njih troje. Da ih ne uznemiravamo. Pre petnaestak godina sam u toj kući sedeo i pisao prvi put sa ozbiljnom namerom; Ivan je, tada, tu živeo sa svojim ocem Brankom, i ustupio mi je svoj deo kuće preko leta, on je tada bio na Korčuli, i tu sam sedeo i kucao na mašini. Posle je to što sam pisao bilo i objavljeno, kao knjiga. A u stvari, to pisanje, u toj sobi, u Golubačkoj ulici, to leto, druženje sa gos'n Brankom, strogim i pametnim čovekom, punim znanja, istorije naročito, i Ivanovo poverenje i spremnost da mi ustupi svoju sobu, i jedna mala devojčica koja se tu stalno muvala oko mene, i jedno veliko orahovo drvo u dvorištu ispred kuće, sve mi je to sada mnogo važnije od same knjige. Gos'n Branko je umro pre par godina, ona

devojčica je sada već devojka, ono orahovo drvo je posećeno, ali zato se rodila mala Eva. Znači: život. I zato tiho pored Golubačke ulice, da je ne remetim.

2.

Probudio sam se rano, pre svanuća.

Nisam znao šta bih pre mogao da učinim:
da pokušam ponovo da zaspim,
da ostanem u krevetu i da prosto ležim,
ili da ustanem.

Uključio sam tranzistor.

Pustio sam muziku.

Slušao sam i neko vreme tako proveo u krevetu.

Sada je još samo trebalo da se odlučim
da li ću misliti na jednu ženu, ili ću pažljivije
slušati muziku.

Izabrao sam to prvo.

Da mislim na tu ženu.

Da razmišljam o toj vezi i da li je uopšte ima.

O nečem sam morao da razmišljam.

O čemu se tu zapravo radi?

Zbog čega je meni sve to važno?

I, ako jeste, da li je i na koji način sve to njoj važno?

Više nisam obraćao pažnju na muziku.

I odmah sam ustao. Podigao roletnu.

Kamion je upravo odnosio đubre i pravio buku.

Muzika mi i nije bila tada bitna.

Prestao sam da razmišljam o toj ženi.

Nisam mogao da znam gde se ona,

u tom trenutku, nalazi.
 Verovatno još spava, to sam pomislio.
 I ono što sam sigurno znao je da ću pojesti malo hleba i
 popiti kafu.
 O njoj ću u svakom slučaju ponovo razmišljati.
 I u to sam bio siguran.
 Tako da sam popio kafu i popušio cigaretu.
 I da, pojeo sam parče crnog hleba pre toga,
 premazanog margarinom.
 Da ne bih pušio na prazan stomak.
 Činio sam nešto i za svoje zdravlje.
 Zbog toga sam i bio tu, u stacionaru.
 Sigurno volim tu ženu, pomislio sam.
 Ne bih inače toliko mislio na nju, pomislio sam.
 Sigurno mogu bez nje, pomislio sam.
 Sigurno mi ona i nije toliko važna, pomislio sam.
 I u međuvremenu, svanulo je. Sunce je baš zagrijalo.
 Ispostavilo se da je to bilo baš dobro jutro.
 Baš ono što bih i rekao nekome koga bih tada susreo.
 Baš to bih rekao.
 Ali svi su spavali, svi oko mene.
 Bili su uspavani.
 Zaboravio sam da volim onu ženu.
 Zaboravio na nju.
 Ali zato, ipak, rekao sam:
 Dobro jutro!

7. decembar – utorak

Al' se smrzao jedan vrabac u Ulici Karla Lukača, i to kod broja pet, pa ono je bilo strašno, i to u 09.20 ujutru. Došlo mi da mu dam kapu. A on na čošku, trese se i podnosi ovu zimu. Skupio se u ta svoja perca, trese se i ne mrda. Mangup, oguglao je na hladnoću, podnosi je. A ja sa kapom na glavi prođem pored njega. Došlo mi da mu dam bar cigaretu. Ali njemu ne treba ništa. E, zato je mangup.

Ulazim u frizersku radnju, u Vojislava Ilića ulici, pogledam na sat: 10.15. Slobodna stolica, skinem jaknu, „dobar dan“ kažem, i sednem. „Dobar dan“, kaže mlada devojka, i ogrne me najlonskim crvenim ogrtačem. Onda uzme makaze i češalj, i uhvati me za glavu i gleda:

„Pa ti imaš neke rupe u kosi?“

„Znam“, rekoh.

„Pa ko te ovo šišao?“

„Ja. Sam.“

„A što?“

„A što, a zato što mi je bilo dosadno.“

„Pa kako ću sad, šta da radim sa ovim rupama, kako da šišam?“

„Pa vidi nekako, probaj da nema rupa.“

I devojka se nasmeje, spustila je češalj i makaze, i gladila me po glavi svojom šakom i prstima, i posmatrala kosu. Uzela je mašinicu sa stola i rekla:

„Moraću ovako, mašinicom, na kratko.“

„Na kratko, nema druge“, odgovorio sam.

Njoj je bilo smešno, meni je bilo svejedno. Šišao sam se i u stacionaru, i kasnije, kod kuće, kad sam izašao. Sam,

u kupatilu, ispred ogledala, i to samo onaj deo glave koji sam video. Nisam ni znao da sam napravio rupe. I onda mi je ta devojka mašinicom skidala kosu, i pramenovi su padali na pod i po meni, i onda smo razgovarali, i ona mi je rekla da je u radnji hladno, da uglavnom dolaze stariji ljudi, penzioneri imaju popust, ali je zadovoljna poslom.

„Je l' dobro ovako?“, pitala je.

„Dobro je“, rekoh.

„Ima još malo neravnina, ali nema rupa, ne može bolje.“

„Ma odlično je, samo kad nema rupa“, rekoh.

I ona se ponovo nasmeje, a meni opet svejedno, platim joj, stavim kapu, i pozdravimo se. Fina, nasmejana frizerka. I ja sa kapom, ali bez rupa u kosi, izađem u zimu.

U 22.40 idealan trenutak da radim nešto što inače retko kada radim. Uzeo sam iglu, konac, makaze, lastiš, i rešio sâm da porubim trenerku. Radio sam sve onako kako sam mislio da je najbolje. Porubio sam trenerku. Probao je, obukao, prošetao po sobi, i video da ništa ne valja. I to nije bilo strašno, pošto o tome ništa i ne znam. Pa sam sve to ponovio. To je dobro kod tih stvari koje ne umeš da radiš, a radiš ih, i onda ti nije teško da ih ponavljaš, dok ne budeš zadovoljan. I uspelo mi je, iz drugog puta, ličilo je na nešto, i bio sam zadovoljan. Obukao sam trenerku i izvalio se na krevet, i sa rukama ispod glave gledao noge i stopala koja vire iz porubljenih nogavica. Ta ista stopala su pre četiri meseci bila „mrtva“, nisam ih osećao. Sada ih osećam, sada mogu ipak da gazim, sada su ponovo „moja“, i sada ponovo mogu da služe „nečemu“. I da nisam porubio nogavice trenerke, ne bih se ni zagledao u stopala, i ne bih se tako dobro osećao, i to pred spavanje. I tako je

to sve dobro povezano, i tako lepo ide jedno za drugim, i tako lepo stopala odlaze na spavanje i nek im je laka noć.

8. decembar – sreda

Savršen dan da krenem „nemam pojma kuda“ i da budem „nemam pojma gde“ i da završim „nemam pojma kako“. Hladno, suvo, magla, a ja gazim po trotoaru Njegoševe ulice u 12.15 i gledam suhu zemlju koju su radnici iskopali i napravili kanal kroz koji će provući cevi za „ne znam ni ja šta“. A i trojica radnika gledaju u tu suhu zemlju i taj raskopani kanal, i puše cigarete sva trojica, pa onda zapalim i ja jednu. Oni puše jer „iz ne znam kog razloga“ ne kopaju. A ja pušim jer sam video njih da puše, a isto tako sam „pre ne znam koliko godina“ video neke druge ljude kako puše, pa sam propužio i ja. I tako, mada retko, svaka sledeća cigareta bude kao ona prva. I tako, mada retko, svaka sledeća rečenica bude kao ona prva. U stvari, samo ta „prva“ ima punog smisla, svaka sledeća je besmislenija. I zato pripalim, uvučem i iz pluća, a kroz nos i usta izdavam besmisao. I eto ti život. Dim. Vazduh. Ništa drugo.

Uf, ne da sam zapevao, i to iznenada, pesmu „Ima dana kada ne znam šta da radim“, toliko iznenada da sam odmah pogledao na sat, a ono 15.45. A meni ta pesma ima tu neku finu melodiju, i opet mi se baš svidela, ta starogradska balada, ili već šta god da je. Melodija i moj glas, ali i sve što je u toj pesmi, nekako me odvuklo da mislim na jednu ženu. Iako često mislim na tu ženu, a kad god mislim na nju to je uvek nežno i ljubavno, ali ovaj put

sam pevao tu pesmu i skroz sam bio u toj ženi. I uopšte nemam pojma zašto je to tako, nisam video nikakvu vezu između te pesme i te žene, ali sam nastavio da pevam i bacio se u računicu: ako pekar peva dok mesi hleb, i dok peva razmišlja o nekoj ženi koja kod njega kupuje hleb a koja mu se dopada, da li onda hleb bude dobar? Ili: ako pas laje i zavija zato što mu je hladno, da li misli na neku kugu, pa mu je onda manje hladno? Ili: ako peder više dok gleda fudbal i glasno navija, da li misli na nekog momka kojem ne zna kako da priđe, a još i glasnije navija ako njegov klub pobeđuje? Tako da sam ja izračunao da je sasvim normalno što mislim na tu ženu dok pevam tu pesmu, a hodam. Jer meni se sviđa da je pevam, a moram da hodam, i pošto mi se i ta cura sviđa, onda je to sve tačno tako, i sasvim u redu. Živeo Ludvig Vitgenštajn! Da nije bilo tog nemačkog filozofa, nikada ne bih ovo izračunao i rešio svoj problem.

Ima jedno drvo breze ispred moje zgrade, koje se drži sasvim dobro za ovo doba godine. Dovoljno je lišća u krošnji, a u jednom delu krošnje lišće je još uvek zeleno. Baš ispod tog dela krošnje nalazi se ulična svetiljka, i ta sijalica osvetljava i greje taj deo krošnje, gde je lišće zeleno. Osam sati je uveče i gledam u to visoko drvo, i tu banderu sa osvetljenjem na vrhu. I vidiš, to je ta saradnja, slučajno je ispalo, ali sarađuju. Drvo breze i Ulična svetiljka. Kakav je to idealan par.

9. decembar – četvrtak

Jedem crni hleb, margarin i masline, u 08.15 ujutru, i dok to doručkujem gledam kako se puši iz šolje vrele kafa. Loše sam spavao, što ne mora da znači da će i dan biti loš. Masline imaju neopisiv ukus. Takvog, neopisivog ukusa ima i u drugim plodovima, ali izdvajam masline. Neopisiva punoća ukusa koja neopisivo razgaljuje čula, preko jezika i usne duplje, do mozga, a u mozgu svašta. Ali, za početak dana: daj da vidimo kako je napolju. Otvorim prozor i opali me zima po čelu. Znači: dobro je. Stavim kapu na glavu.

Zvoni telefon i ja se javim, a ono moj drug Sale koji mi saopštava da ima ideju. Od sledeće godine, novi posao. Inače, najmanje jednom mesečno Sale ima ideju, što i nije malo. Ja sam izračunao da se do sada negde oko sedamdeset posto njegovih ideja isplatilo. Izneo sam jednom taj svoj procenat, i njegova žena Goca se tada nije složila sa mojom računicom, ona misli da je procenat mnogo manji. Sale, naravno, misli da je procenat veći. Međutim, ja sam siguran u ono što sam izračunao, i, u svakom slučaju, rekoh, meni se isplatilo i tih sedamdeset posto njegovih ideja. Sada je pronašao dve mašine za fotokopiranje, korišćene, odlično očuvane i po vrlo povoljnim cenama. I u 12.15 se nađemo u baru hotela *Slavije*. On voli to mesto, tu se oseća poslovno. Meni je svejedno, mada se ne osećam nikako u tom baru. Tu se sve dogovorimo: da kupimo te dve mašine, da uložimo nešto novca u doterivanje i onda da ih prodamo nekim poznanicima koji onda sa tim mašinama rade „ko zna šta“, ali „to nije naša stvar“. I to su te